

ЗБІРНИК

*матеріалів Міжнародної
науково-практичної конференції*

ДОШКІЛЬНА І ПОЧАТКОВА ОСВІТА В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРАХ

*15 квітня 2025 року, м. Суми
(електронне видання)*

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
Херсонський державний університет
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Міжнародна академія прикладних наук у Ломжі (Республіка Польща)

ЗБІРНИК
*матеріалів Міжнародної
науково-практичної конференції*

**ДОШКІЛЬНА І ПОЧАТКОВА ОСВІТА В
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ТА
НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРАХ**

15 квітня 2025
(електронне видання)

Суми – 2025

*Друкується згідно з рішенням вченої ради
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол № 10 від «28» квітня 2025 р.)*

Редакційна колегія

Ганна ЗАКІНА, кандидат психологічних наук, доцент, перший проректор Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Ольга КУДРІНА, доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної (наукової) роботи Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Світлана КОНДРАТЮК, кандидат педагогічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Антон ВЕРТЕЛЬ, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри психології, заступник директора з наукової роботи Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Наталія ПАВЛУЩЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Ольга ЛОБОВА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Оксана БІЛЕР, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Віта БУТЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Ольга ВАСЬКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Олена ГАВРИЛО, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Алла КОЛИШКІНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти, заступник директора з навчально-методичної роботи Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Світлана ПАРФІЛОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Лариса ПУШКАР, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Євдокія ХАРЬКОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Ольга ШАПОВАЛОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Д71 Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Дошкільна і початкова освіта в євроінтеграційному та національному вимірах», 15 квітня 2025 р. (електронне видання). – Суми: ФОП Цьома С.П., 2025. – 257 с.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності, зміст публікацій, правдивість інформації, цитування, покликань на літературні джерела й інших поданих відомостей несуть автори та наукові керівники публікацій здобувачів вищої освіти.

УДК 373.2/.3.091(477:4) (06)

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2025

© Кафедра дошкільної і початкової освіти

Аліна Предик, Дар'я Мідріган	
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРМЕДІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	135
Анжела Сироватка, Ольга Шаповалова	
ОСВІТНІ KEYСИ ЯК ЗАСІБ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	138
Юлія Скринник, Оксана Білер	
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СКЛАДОВА ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	143
Юлія Сліпченко, Алла Колишкіна	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	147
Марина Сніжко	
ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	151
Вікторія Ткаченко, Оксана Білер	
ДИЗАЙН ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ	154
Вікторія Тронько, Віта Бутенко	
МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ТЕХНОЛОГІЇ «КАЗКОВІ ЛАБІРИНТИ ГРИ»	158
Любов Фенчак	
СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ШКОЛИ – ВАЖЛИВА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ	163
Лілія Філенко, Віта Бутенко	
МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ТЕХНОЛОГІЇ «ІНТЕГРОВАНІ ДИДАКТИЧНІ МОДУЛІ»	166
Світлана Циганок	
ВИКОРИСТАННЯ КІЛЕЦЬ ЛУЛЛІЯ ЯК ЗАСОБУ АВТОМАТИЗАЦІЇ ЗВУКІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	170
Катерина Черепова	
ПОНЯТТЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	174
Марина Шинкаренко	
КОНСТАТУВАЛЬНА ДІАГНОСТИКА МИСТЕЦЬКО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	178

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ТА ЗДОРОВ'ЯБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ШКОЛИ – ВАЖЛИВА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Важливою характеристикою сучасної освіти є відповідність тенденціям та реагування на нові умови життя, які відбуваються в суспільстві. Формування безпечного та здоров'ябережувального освітнього середовища – необхідна умова для забезпечення права дітей на освіту, охорону здоров'я, отримання якісних освітніх послуг. Зважаючи на те, що велику частину свого часу вчителі та здобувачі освіти проводять саме у освітньому закладі, виникає нагальна потреба не тільки у задоволенні базових життєвих потреб, а й у формуванні необхідних навичок для конструктивної, здорової взаємодії [4].

У період воєнних дій школа відіграє важливу роль, адже вчителі впливають на формування відповідальної поведінки учнів, інформують їх про ризики, організовують надання підтримки та допомоги. Натомість спілкування учнів між собою допомагає їм відволіктися від трагічних подій, а дітям, які тимчасово перемістилися в інші населені пункти, дає можливість легше адаптуватися до нових умов життя, доєднатися до спільноти, реалізувати свій потенціал. Воєнні події, які відбуваються в Україні, є стресом для всіх учасників освітнього процесу. Тому в освітньому просторі досить часто зустрічаються психотравмуючі фактори, які прямо чи опосередковано впливають на фізичне та психічне здоров'я всіх учасників освітнього процесу. Від того, які будуть створені умови для профілактики негативних міжособистісних проявів та формування толерантної особистісної взаємодії здобувачів освіти, залежить розвиток особистості майбутнього громадянина [7]. Тому створення безпечного і здоров'ябережувального освітнього середовища є надзвичайно важливим в умовах сьогодення.

Відповідно до статті 1 ЗУ «Про повну загальну середню освіту» (2017 р.) «Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території закладу

освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин» [2].

Проаналізувавши наукові дослідження [2;3;6] щодо створення безпечного та здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах освіти, нами виділено такі основні компоненти:

1. Зміст освіти. Ця основа включає стандарт освіти, навчальний план, педагогічні технології, прийоми, методи та організаційні форми навчального процесу, систему знань школярів про збереження та покращення власного та здоров'я свого роду, нації й навколишнього світу.
2. Матеріально-технічне забезпечення. Наявність медично-гігієнічного, санітарно-технічного, фізкультурного обладнання, комплектування навчальних класів. Відповідність організації раціонального харчування учасників освітнього процесу згідно з діючими санітарними правилами та нормами. Профілактичні медичні огляди та оздоровчі процедури, постійне регулювання рухового режиму та моніторинг показників стану здоров'я. Проведення психолого-педагогічних, реабілітаційних, корегувальних заходів щодо забезпечення здоров'я учнівської молоді.
3. Навчально-методичне гарантування створення здоров'язбережувального освітнього середовища та постійний його моніторинг;
4. Доброзичливі та толерантні міжособистісні взаємини усіх суб'єктів освітнього процесу.

Організовуючи безпечне освітнє середовище в НУШ, необхідно враховувати фактори, що впливають на нього:

1. Існуючі в закладі міжособистісні відносини. Частоту проявів негативних емоційних стосунків та позитивних.
2. Захищеність в освітньому середовищі – оцінка відсутності насильства у всіх його видах, формах для всіх учасників освітнього процесу.
3. Комфортність в освітньому середовищі – оцінка емоцій, почуттів та домінуючих переживань у процесі взаємодії дорослих і дітей в освітньому середовищі закладу. Недієвість системи психологічної допомоги в освітній установі може призвести до неефективного психологічного супроводу дитини, а у педагогів – емоційного вигорання і, як наслідок, спричинити професійну деформацію, що і в першому і в другому випадку створить серйозну загрозу психічному здоров'ю особистості.
4. Задоволеність освітнім середовищем: безпечні й комфортні умови праці та навчання; задоволення базових потреб дитини у допомозі та підтримці; у збереженні та підвищенні її самооцінки; у пізнанні та діяльності; відсутність дискримінації та насильства; створення інклюзивного і мотивувального простору [4].

Багато сучасних науковців безпечно освітнє середовище розглядають як чинник соціалізації здобувача освіти, здоров'язбереження та розвитку його творчої особистості. Необхідність вирішення проблеми збереження здоров'я викликане насамперед соціальним замовленням на особистість здатну до здорового способу життя та корисну для суспільства. Збереження і зміцнення здоров'я всіх учасників освітнього процесу в сучасних умовах навчання можливе шляхом формування здоров'язбережувального освітнього простору.

Аналізуючи практику освітніх закладів та дослідження вітчизняних науковців, нами визначено алгоритм створення здоров'язбережувального освітнього середовища у ЗЗСО:

- аналіз інфраструктури школи, її навчального, навчально-методичного та кадрового забезпечення.
- проведення моніторингу фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я здобувачів освіти.
- раціональна організація освітнього процесу.
- діагностика й корекція та попередження захворювань; проведення профілактики захворювань; вітамінотерапія.
- впровадження здоров'язберігаючих технологій.
- системна та систематична оздоровча робота у ЗЗСО.
- розвиток матеріально-технічної бази ЗЗСО; дотримання санітарно-гігієнічних норм і правил, що гарантують зміцнення здоров'я учнів; дотримання норм пожежної безпеки; нормування навчального навантаження, створення комфортної атмосфери у взаєминах між учителями, учнями й батьками
- залучення батьківської громадськості, органів місцевого самоврядування до організації та управління освітнім процесом [1].

Таким чином, школа зі здоров'язбережувальним та безпечним освітнім середовищем – це освітній заклад, в якому діють методики забезпечення психолого-медичного та соціального супроводу учнів на кожному віковому етапі, постійна діагностика стану здоров'я і заходи щодо формування здорового способу життя школяра, формування спільних цінностей; розвитку відповідальності у здобувачів початкової освіти; участі всіх учасників в організації безпечного освітнього середовища, методики включення учнів у здоров'язбережувальну діяльність, способи формування особистих концепцій здоров'я, вироблення умінь, що відносяться до саморегуляції емоційних станів, самоконтролю в стресових ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бережна Т. Організація шкіл здоров'я в Україні: міжнародний досвід та вітчизняна практика. *Рідна школа*. 2018. № 5. С. 28.
2. ЗУ «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

3. Сироватко О. Підходи до формування здоров'язберігаючого середовища в закладі освіти. *Директор школи*. 2009. № 38 (566). С.15.
4. Фенчак Л.М. Формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів в умовах реформування системи початкової освіти. Компетентнісні індикатори стратегій «Європа 2020»: здобутки і перспективи педагогічної освіти. Монографія /Г.В.Товканець та колектив авторів/ за загальною редакцією Г.В.Товканець. Мукачево: редакційно-видавничий центр МДУ, 2020. 260-276
5. Цимбалару А. Д. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення *Український педагогічний журнал*. 2016. № 1. С. 41-50.
6. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. К. : 2018.

Лілія Філенко, Віта Бутенко

*Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка*

МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ ТЕХНОЛОГІЇ «ІНТЕГРОВАНІ ДИДАКТИЧНІ МОДУЛІ»

Розвиток логічного мислення є важливим компонентом інтелектуального становлення дітей старшого дошкільного віку, що зумовлює потребу у впровадженні ефективних методичних підходів, які забезпечать системність, послідовність та інтеграцію різних освітніх напрямів, необхідних для формування повного спектра логічних операцій. У зв'язку з цим постала необхідність розроблення моделі розвитку логічного мислення дітей старшого дошкільного віку, яка ґрунтуватиметься на технології «Інтегровані дидактичні модулі», візуалізованої на рисунку 1.

Аналіз структури моделі дав змогу виділити блоки, які становлять її основу та забезпечують цілісність і ефективність функціонування.

Першим у моделі виділено **цільовий блок** з визначенням запиту суспільства та мети. *Запит суспільства* полягає у необхідності розвитку логічно мислячої особистості, здатної аналізувати ситуації, вирішувати завдання та приймати обґрунтовані рішення, що є важливим для подальшого становлення в умовах сучасних соціальних та освітніх викликів). *Мета* передбачає сприяння розвитку логічного мислення дітей старшого дошкільного віку засобом технології «Інтегровані дидактичні модулі».

Наступним виокремлено **концептуальний блок**. Його елементами є завдання та принципи. До *завдань* належить: заохочення дітей до класифікації та узагальнення предметів і явищ; стимулювання аналітичного мислення через порівняння; заохочення до комунікативної активності та формулювання причинно-наслідкових зв'язків.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>